

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HO 1-ÉN.

T A R T A L O M :

Necrolog. — A magyar méhészek országos kongresszusa. — Egyesületi élet : Választmányi ülés. — A méz besűritése kérdéséhez. *Csiki Fános.* — Több anya egy méhesaládban. *Juhos Márton.* — A múltépekről. *M. V.* — Kimutatás az ország méhészetének 1894. évi őszi állapotáról. — Vegyesek. — Szerkesztő postája. —

E folyóiratot az egylet rendes és köri tagjai a tagsági díjért kapják. Rendes tag évenként 2 frtot (4 korona), köri tag 1 frtot (2 korona) fizet.

KOLOZSVÁR, 1895.

AZ EGYLET TULAJDONA

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA.

Minden interligens méhész nélkülözhetetlen lapja a minden hó 15-én megjelenő

Hazában és távolban Szétttekintő Méhész.

Szerkeszti : Gallovich István, községi tanító.

Oly méhészeti szaklap ez, mely a legelőkelőbb külföldi méhészeti lapok legkiválóbb szakcikkeinek lefordítását tűzte ki célul, hogy így a külföld tudományát, vívmányait és tapasztalatait a magyar méhészekkel is megismertesse és hogy így azokat közkinésé tehesse. A tisztelt méhésztársak oly lapot kapnak a „Szétttekintő Méhész“-szel, mely gondot fordít arra, hogy ugy a haladottak, mint a kezdők, teendőikre nézve időszertien mindig bő és biztos útmutatást nyerjenek. azaz minden száma gazdag, változatos tárháza leszen az elméleti, gyakorlati és tudományos czikkeknak. Oly lap ez, melynek figyelmét a méhészet terén ki nem kerüli sem a bel-, sem a külföldön semmi sem, mi érdekes, vagy utánzásra méltó. Hozni fog minden oly közleményt, melyek a méhészet napi kérdéseire és újabb vívmányaira vonatkoznak s melyek lépten-nyomon gyakorlatilag értékesíthetők. Ezen lap nélkülözhetővé teszi bármily szakkönyvek összevásárlását, mivel benne ugy a tapasztalt, mint a kezdő méhész oly közleményekre talál, melyekből az első ismereteit tökéletesítheti, új eszméket nyer, a kezdő pedig lassan, de biztosan szakavatott méhészszé válhatik. Ott pedig, a hol a pusztá szó nem elég, egy-egy jó képpel iparkodik azt megérthetővé tenni. A lap külső kiállítása pedig olyan, hogy a bel- és külföld bármely hasonirányu lapjával versenyre kelhet, amennyiben igen elegáns kiállításban, képekkel díszítve jelenik meg. Mindezeknél többet mond azonban egy mutatványszám, mit a *Szétttekintő Méhész* szerkesztősége bárkinek megküld.

Hogy a „Szétttekintő Méhész“ mily hézagot tölt be, mutatja az a gyorsaság, melylyel a lap terjed s hogy már a 2-ik szám is megjelenhetett.

Végül pedig a t. méhésztársainknak lapunk szives támogatásáért köszönetet mondva, hozzájuk azon kérelmünk lenne, miszerint ismerőseik körében lapunkat ismertetni, terjeszteni sziveskedjenek.

A „SZÉTTTEKINTŐ MÉHÉSZ“ előfizetési ára :

Egész évre 2 frt. — Félévre 1 frt.

Előfizetések a „Szétttekintő Méhész“ szerkesztőségbe Sajtény (Csanádmegye) küldendők.

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-uteza, 9. szám.
Reklamatiok-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések *Wieder József* főtítkárhoz intézendők (Hosszu-uteza 22.), a pénzküldemények: *Biró Gyula* egyleti pénzárnokhoz intézendők Kolozsvárt (Trenčsin-tér 13. szám).

Rendes tagok 2 frt (4 korona), körítettagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona).

Egyleti tagok, éves és féléves hirdetések 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Gebhardt Döme.

1834. † 1895. okt. 2.

Alig kísértük ki örök nyugvó helyére egyik jeles tagtársunkat; alig hogy elhangzott a fájdalmas végbucsu: már egy másik, ép oly jeles, érdemekben ép oly gazdag méhész-egyleti tag ravatala előtt kelle könnyeket hullatnunk.

Gebhardt Döme nincs többé!

A ki figyelemmel kísérte derék tagtársunknak majdnem egy évtizedre menő szorgalmas egyesületi munkásságát; a ki tudja, hogy mily odaadással és mily szakadatlanul dolgozott, fáradott egyesületünkért; a ki ösmerte a méhészeti ügye iránti határtalan lelkesedését s egyesületünk érdekében kifejtett páratlan tevékenységét és lelkiösmeretességét: az érzi csak igazán a veszteség súlyát.

Egyesületünk megalakítása után csakhamar belépett az alapító tagok sorába s a közbizalom pénztárnoknak választotta. Pontosabb, lelkiösmeretesebb és szorgalmasabb tisztviselővel, mint a minő az elhunyt volt, ritka egylet dicsekedhetik. Még mint a kolozsvári távirda-állomás főnöke: bokros elfoglaltatása mellett is,

mintaszerűleg vezette az egylet pénzügyi administratioját; nyugdíjaztatása után pedig: mondhatni minden idejét az egyesületnek és a méhészetnek szentelte.

Összesen $8\frac{1}{2}$ évig volt az erdélyrészi méhész-egylet pénztárnoka. Köz- és választmányi üléseink jegyzőkönyvei örök tanui az ő elévithetlen érdemeinek s örököndnek a jeles munkás neve fölött, hogy az soha feledékenységre ne menjen, míg ennek az egyletnek és a magyar méhészetnek egyetlen barátja élni fog.

Neve a legszelesebb körben ösmert volt a méhészek és a méhészet barátai előtt. Sokfelé hirdette az ígét; mindenütt igyekezett minél többet megnyerni a nemes ügynek. Ott láttuk valamennyi magyar méhészeti kiállításon, melyekért nemcsak jelentékeny anyagi áldozatot hozott, hanem kivette a részét a munkában is.

Szerényen, mondhatni visszavonultan élt; de folytonos munka mellett. Egyetlen örömét lelte, családjá után, a méhei körében, melyeket nagy gonddal és kiváló szakértelemmel ápolt s míg a nappalt a méhek ápolásában töltötte: az egylet ügyeinek áldozta föl sokszor éjjeleit. Mert kötelességérzete s az egylet iránti határtalan ragaszkodása, szeretete, nem ösmerte a pihenést.

Pár év óta kezdett hanyatlani egészsége. Már a mult év végén annyira erőt vett rajta szivbaja, hogy ez év január havában kénytelen volt megválni pénztárnoki állásától. Sokáig vigasztalhatatlan volt, hogy tovább nem áldozhatja az egyesületnek munkásságát; annak az egyesületnek, a melynek föllendülésében találta egyik legfőbb örömét.

Bár régóta gyöngélkedett, de halála mégis váratlanul jött. Halála előtt pár órával még végezte rendes napi teendőit. Munka közben érte a szivszélhűdés.

Halála hire lesújtó volt. Hiszen még mindig reméltünk, hogy csak pihenni vonult félre s ügyünk visszanyeri a fáradhatlan, munkás kezeket. Sajnosan csalódtunk. Mert az ő pihenése örök. A derék tisztviselő, az úgy jeles apostolának ajkai örökre elnémultak.

Október 3-án kísértük ki nyugvó helyére az elhunytat. Temetésén az egylet testületileg jelent meg; ravatalára pedig koszorut helyezett.

Legyen áldott az emléked derék üggyársunk, nyugodjanak poraid csendesen!

A magyar méhészek országos kongresszusa.

(r.) Magyarország méhészei örömmel vették tudomásul a *m. országos és az erdélyrészi méhész-egyleteknek*, az ezred-éves országos kiállítás alkalmával megtartandó méhész-kongresszus egybehívása iránti kezdeményezését.

Igensok fontos és a magyar méhészet, valamint általában a méhészet érdekének előmozdítását befolyásoló, oly kérdés vár megoldásra, melyek fölötti „*mérvadó megállapodásra*“ legilletékesebb Magyarország méhészei közös tanácskozása és elhatározása.

A két egyesület juniusi értekezletéből igen helyesen jeleltetett meg a kongresszus működésének iránya és a magunk részéről is szerencsés gondolatnak tartjuk az ország valamennyi egyletének az actióba való bevonása iránti megállapodást, mire, egyéb fontos okok mellett, kiválóan szükség van azért is, mert a magyar méhészek tervbevett *szövetkezetének* a kérdése csak ekként nyerhet szerencsés megoldást.

Míg azonban egyfelől őszinte elösmeréssel adózunk a kezdeményezésért: másfelől ki kell nyilvánítanunk abbéli véleményünket is, hogy a munka, az alapozásnál megállott, vagy legalább nem látjuk a kiépítés körül azt a tevékenységet, mely a kezdeményezéshez fűzött reményeinket biztosítaná.

A magyar méhészek országos kongresszusa csak megfelelő előkészítés mellett létesíthető. A végrehajtó-bizottság részéről kidolgozandó tervezet előlegesen szétküldendő volna *valamennyi méhész-egyesületnek*; azok véleményével együtt volna tárgyalandó, s még a kongresszus előtt tisztázandók volnának egyes kérdések, nemcsak a kongresszus munkája megkönnyebbítése céljából, hanem azért is, hogy a keletkezendő határozatban lehetőségig a *közakarat* érvényesüljön.

A méhészeti védtörvény kérdése és az elfogadásra bemuta-

tandó *tervezet* nagy előtanulmányt igényel. Ebben az irányban eddig kifejtett, mondhatni elhamarkodott munka áldástalan volt.

Ezt eléggé bizonyítja a *mezőrendőrségről szóló törvény*, melyben ugyyszólva, teljesen mellőzve van a méhészet. És ha az okokat keressük: nem lehet hibáztatnunk csak a törvényhozást, hanem igen *magunkat* is, hogy nem igyekeztünk *megfelelő* módon előkészíteni a fontos kérdést, hogy oly és annyi anyagot nyujtsunk a törvényhozásnak, mely és a mennyi *megfelelő* lett volna, a kodifikációhoz.

A kérdés helyes megoldása pedig éppen nem könnyű. Mert önálló méhészeti védtörvényre van szükség. A mint a vadászat, halászat, stb. érdekében a törvényhozás *speciális* törvényekről gondoskodott: a nemzetgazdasági szempontból *éppoly fontos* méhészet érdeke is megköveteli, hogy *önálló* törvény biztosítsa annak fejlődését. Egy tervezet összeállítása hosszasan tanulmányt, hosszas munkát igényel. Kérdés: ha vajjon nem késő-e már is? ha vajjon van-e elég idő rendelkezés alatt, hogy a kongresszusig el lehessen készíteni egy ilyen operatúmot s még maradjon idő annak *megismertetésére* is, hogy a részletek iránt is lehessen tisztában az a testület, mely arra lesz hivatva, hogy a törvényhozásnak is elfogadásra ajánlja a tervezetet.

A *vándortanítói intézmény*, a méhészeti szakoktatás kérdése, a megoldás módozatainak concret alakban bemutatása, nem kevesebb munkát és időt igényel, mint az előbbi. Fáradtságos statisztikai összeállítással kell kapcsolatba hozni a kérdést; mert az adatgyűjtés sok nehézségbe ütközik. Vajjon vállalkozni fog-e arra valaki, ha az utolsó órában kapja a megbízást?

Ugyanezeket mondhatjuk a *méz értékesítése* kérdéséről. Ennek a helyes megoldása aligha volt égetőbb, mint most. Az

idegen államok súlyos vámtarifával védekeznek a magyar méz ellen, mely kitünő minőségénél fogva, veszélyes konkurrens. Evvel az árammal meg kell küzdeni. Még pedig nem fél intézkedéssel, hanem a viszonyoknak teljesen megfelelővel.

A program többi része, különösen a kaptár és *keret méret*, a *méz-legelő javítása* kérdése, alapos kidolgozást igénylő kérdések. Ezekre, valamint a többi kérdésekre *előadó* kijelölése immár tovább halaszthatatlan. Különben bekövetkezhetik az, hogy a megtartandó kongresszus megállapodásai nem lesznek helyesek, és így, a magyar méhészek gyülekezése, mitől oly sokat remélünk, *meddő* marad.

A fontos ügy érdekében emelünk tehát szót, midőn kérjük az intézőket, hogy a megkezdett alapozás munkáját folytassák tovább, lássanak munkához, mert az idő rövid, csak a szakadatlan kitartó munkával lehetséges a remélt és várt sikert biztosítani!

Egyesületi élet.

Választmányi ülés.

Október 26-án egyesületünk rendes választmányi ülést tartott, *Bodor László* alelnök elnöklete alatt. Jelen voltak: *Wieder József* főtitkár, *Biró pénztárnok*, dr. *Bálint S.*, *Csiki J.*, *Kovács*, *Malatinszky*, *Sípos*, *Turcsányi* választmányi tagok.

Elnök az ülést megnyitván: felolvastatik a múlt ülési jegyzőkönyv, ezután elnök jelentést tesz a *Sötér Kálmán* »Méh és Világa« című munka kiadása érdekében tett eddigi intézkedésekről; egyzersmind bemutatta a munkából megjelent első rész egyik disz példányát.

A választmány örömmel vette tudomásul, hogy a várva várt jeles munka első része már szétküldetett az előfizetőknek és előjegyzőknek s jóváhagyólag vette tudomásul azt az elnöki intézkedést, hogy a munka előnyösebb árban leendő megszerezhetése céljából az előjegyzési határidő deczember hóig meghosszabbított.

A főtitkári jelentés föltüntette a mult ülés óta az egyleti életben fölmerült lényegesebb mozzanatokot, miben kiválóan lényeges helyet foglal el a körökkel való sűrű érintkezés és a milleniumi kiállítás ügye.

A pénztárnok tüzetes jelentést tett az eddigi bevételek és kiadásokról, mely szerint 1833 frt 24 kr. bevétellel szemben az eddigi kiadás 1453 frt 8 kr. E jelentésből kitünik továbbá, hogy a tagdíjak még mindig nem folynak be kellő pontossággal, s még az előző évekről is jelentékeny összeg volna behajtandó; mire az egylet utasította a pénztárnokot, hogy az előző, valamint ez évről hátralékosok kimutatását készítse el s már az 1895. évi tagdíjjal hátralékosoknak az egyleti lap küldése szüntetessék be, de azért az alapszabályok értelmében a tagdíj fizetés kötelezettsége alól nem fognak felmentetni, hanem az egylet a felhajtás iránt megteszi a további lépéseket, mely intézkedésről az érdekeltek az egyleti lapban fognak értesítettetni.

Elnök jelenti, hogy a méhtelep igazgatója, *Nagy Kálmán* a városról eltávozván: ideiglenesen *Szentgyörgyi Emil* helyettesítette az elnökség utólagos jóváhagyása mellett. A választmány egy három tagu bizottságot küldött ki a telep leltár szerinti átvételére, a következő választmányi ülés fog határozni az ezutáni kezelésre nézve.

Elnök bejelenti, hogy a mult választmányi ülés óta az egylet két jeles tagja hunyt el: *Zágoni (Albu) József*, az egylet volt II-od alelnöke és *Gebhardt Döme*, volt pénztárnok. Melegen emlékezett meg a két kitünő tag elévülhetetlen érdemeiről; indítványozta, hogy a választmány jegyzőkönyvileg is fejezze ki legmélyebb sajnálatát az érzékeny veszteség felett s a jegyzőkönyvi kivonatot a *Zágoni* özvegyének és a *Gebhardt* fiának küldje meg. Jelenti továbbá alelnök, hogy mindkét elhunyt tagtársunk temetésén az egylet testületileg vett részt s ravatalukra koszorut helyezett az elnökség.

A választmány mélyen megilletődve vette tudomásul az elnöki jelentést s egyhangulag elfogadta az indítványt.

A *milleniumi kiállítás* méhészeti ágát illetőleg eddig tett intézkedésekről tett jelentést alelnök, mint a bizottság elnöke, miből megtudjuk, hogy a bizottság folytonosan munkálkodott; az egyesületünk részéről tervezett fénykép-gyűjtemény iránt eddig tett

intézkedések azonban nem vezettek a várt eredményhez. Megütközéssel vette tudomásul a választmány, hogy még a méhészeti vándortanitók közül is egyetlen egy tette magáévá az ügyet, úgy, a hogy.

Wiedler József főtítkárról olvasta *Bacsokay* Sámuel, a csapi méhészkerület elnöke táviratát, melyben örömet fejez ki a *Sötér* Kálmán »Méh és világa« című nagybecsű munka első része megjelenéséért.

A választmány örömmel vette tudomásul derék tagtársunk megemlékezését.

A méz besűrítése kérdéséhez.

Mint hogy a méhek saját melegfejlesztésükkel a légkör melegítéséhez 35° felül önként nem járulnak: a magasabb fokú levegőt már csak szállíthatják, de nem emelhetik, és ezt tényleg le is szállítják $35-37$ fokig. Saját melegfejlesztésük a rendes körülmények szerint 35 fokra terjed: a szabad levegő magasabb hőfokait lekötik páraalkotásra, egész $35-37$ fokig. E végre a szervezet nyújtja a szükséges mennyiségű nedvet, amely párává alakulva, folyton magával viszi a melegtöbbletet. E szerint megvédi a szervezet belsejét a magasabb hő behatolásától. Mint hogy ezen magas fokú levegő sok párával képes felvenni: a felvett párák egy pillanatot sem vesztegelnek a méh körül, belső melegüket tehát vissza nem fojtják, nem növelik. Erről alább, a légcserénél még lesz szó. A méhek a levegő folyását a teltség stadiumában ép úgy szabályozzák, mint fennebb el volt mondva a 35 fokon alóli hőmérséknel. Ezt a meleglekötési szabályt ép úgy meglehet érteni, mint a forrásban levő viznél, mint a hol 100° C. nem emelkedhetik a hő, míg víz van jelen. Azon fokig a légnyomás segítette elő a melegföldést és tette lehetetlenné az egész víztömegben a melegnek a párakali elillanását, de a 100° melegfeszítő és páraalkotó ereje már túllépte az egész légoszlop nyomását és minden felül képződő fok, mint teljesen ellensúlyozatlan, azonnal párával alkot és távozik is a párákban; tehát lehetetlen 100° -nál többet a fővíznek kimutatni. A víz azonban párolog a 100° -on alól is, minden foknál; de a lég- és víznek egymásra gyakorolt nyomásánál fogva csak a vízfelületen, még pedig a melegségi fok magassága szerint, gyor-

sabban és többet. A méh testében 37 fokon felül, a rendes légnyomással, nem emelkedhetik a hő; mert a többletet megfelelő mennyiségű nedvnek a feldolgozásával páraalakban mindig eltávolítja. És ha netalán a levegő folyása nem volna elégséges a feldolgozott meleg eltávolítására, azaz már telített volna: úgy ők maguk szabályozzák. Ha a levegő magasabb fokú párafelvevő képessége is megvan; a szervezet szolgáltatja a test felületén át mindig azon nedvmennyiséget, mely a páramentes többletmeleget lekösse és párává dolgozhassa. Ez már élettani kérdés, de igen könnyen érthető. A testet kívülről érintő magasabb hő mindig a test felületét érinti és támadja behatolhatása előtt; ugyde: ott nedvet talál, mely ugyan a levegőnél jobb melegvezető, de tulajdonképp rossz melegvezető és csak hosszú időn át volna képes a külső hőt a test belsejébe vezetni, az érintő meleggel könnyen párává alakulható természeténél fogva már az érintési helyen azonnal párává lesz és magával viszi a légkörben a testet érintő meleget minden fokában. Tehát a testbe más meleg nem juthat, mint a légzési folyam által felfödött meleg. A szervezet apró edényei a hajcsövesség törvényei folytán, az eltávolított nedv helyett azonnal szolgáltatják a mást, mely a meleg lekötésében és párávali eltávolításában szintén azon szolgálatot teszi, mint előbb. És ez mindig így foly, mint az égő lámpabélben az olaj, míg a testben nedv van és képes a táplálkozással utánpótolni. Ha nem képes, a magasabb fokú meleg rendre behatol és a szervezetet megöli. Ha a magasabb fokú meleg oly gyors erővel ragadja meg a szervezet nedvét, hogy a megfelelő melegnek nem képes elég gyorsaságban szolgáltatni a felületen elpárolgató nedvet: úgy az égési érzet következik be; mert a nagy meleg a szükséges életnedvet támadta meg s rabolta el a szervezettől. Szintén égési érzet következik a nagy meleg hirtelen átkölcsonnésével és a párolgás visszafojtásával. A méheket igenkönnyen meg lehet ölni saját párájuk által visszafojtott belső hőfejlesztéssel. Ezt természetes, hogy a méhek nem várják be, ha a rendes röpnilyás szabad. És legtöbb esetben nem is azért ülnek ki, mert nem férnének a kasban, vagy kaptárban, vagy tán igen magas volna ott bent a hőmérsék: hanem azért, mert telítve van a kaptár légköre és a telítés fokát felülmulja, ha bennmaradnak mind, a mely belső hőjök növelésével ölné meg őket.

A közelebből elmondottakból folyólag: mikép S. úr állítja, hogy mentől magasabb a kaptárbeli levegő sűrje, annál több vizet rabol el a méz vizéből, ugy én is állítom: mentől szárazabb és magasabb foku a szabad levegő, a kaptárba benyomulva, annál több vizpárát ragad el az élő méhektől; így hát: mentől több vizpárát ragad el a méhektől, annál gyorsabban foly le a sűrítési processus a méh szervezetében és annál hamarabb készek a sűrítési munkával. Csakhogy: míg a S. ur mézéhez a különböző kaptárszerkezetekből is kifolyólag, nagyon kétséges és bizonytalan, hogy mikép jut a párologtatásra képes levegő, addig a méhekhez bizonyos, hogy eljut. Minthogy a fészekben nem létezik 37° felüli hő, annál kevésbé a mézürben; hacsak a mézür nincs elválasztva a méhektől és a röpnylás, vagy a levegő közlekedési helye, felül nincs alkalmazva; de méhek nélkül mézürben mézeltetni képtelenség, — hogyan folyhat tehát be a magasabb foku (37°) meleg az elpárologtatásra? S minthogy a 37° alul igen sok vizpára van a kaptárban minden időben és minden foknál, nem csak azért, mert ezen fokig a méhek öntejtette párákkal összekötött melegükkel járulnak emelőleg, hanem azért is, mert a szabad levegő a 35° -ig fokainak arányában általában több vizpárát tartalmaz, mint a fennebbi fokok aránya szerint.¹ S. ur elmélete szerint felette hosszú idő alatt és a méhek túltömöttsége szerint, mind nehezebben sűrűsödnek meg, ha meg is volna a levegőben a további párafeltevő képesség. Már pedig azt tapasztaljuk, hogy mentől népesebb egy család, nemcsak hogy gyorsabban gyűjt, de gyorsabban is sűríti és pecsételi a mézet. Állításom szerint 35° aluli légkörrel is min-

¹ Ha Magyarországon 35° felülemelkedik árnyékolt helyen a szabad levegő hője, azon időszakra esik, mikor egy rendbeli termés le van tarolva és a növényzet egyidőre stagnál (julus hó), mikor a folyóvizek, tavak, mocsárok részben kiszáradva, részben megapadva, szóval nagy darab földterületek kopárok, nedvükből kifogyva, az égető nap hevének nem tudnak elég nedvet szolgáltatni páraalkotásra és ezzel meglekötésre. Míg a növényzet teljes életerejében van, teméntelen párával látja el a légkört, a föld minden részletén nedves, folyók, tavak, mocsárok bőven szolgáltatják a meleget lekötő párákat, habár a nap csaknem függőlegesen küldi égető sugarait (junius hó), légkörünk 35° -on felül nem tud emelkedni: jele, hogy a nagymértékben fejlődő hő a párák által lekötetett, bizonyosság, hogy 35° -on alul aránylag sok párát tartalmaz a levegő éppen május és júnus havakban, mikor a főmézelési időszak van, de a méz mégis gyorsan besűrítettik.

den fokban, a méhek szervezetére nem bízva s minthogy ott beunt a légforgást ők szabályozzák elhelyezkedésükkel, a szervezet által fejtett melegség ugyanazon egyforma rendes folyásu egész a 35°-ig, a mézsűrítés megy éjjel-nappal, nedves és száraz levegőben, egyforma rendes folyamában; csupán a szerint gyorsabban, vagy lassabban, a mint több, vagy kevesebb a munkás. Mert a mennyit be tudnak hordani, annyit be is tudnak sűríteni; minthogy a sűrítés megkezdődik, mikor a virágokból felszedték és tart addig, míg készen besűrítve, rendes helyökre lerakták. A gyengébb családoknál észlelt pecsételési késedelem a lassubb folyamú gyűjtésből, a telítetlen sejtekből, a hiányos munkacrőből fejthető meg; de meg azon okból is, hogy a mézelés alatt mézének és fiatal méheinek többjét a fiasítás gyarapítására és ápolására fordítja és aránylag mindig nagyobb mértékben, mint a már nagy népességre vergődött családok. Ezt minden elfogulatlan figyelő észlelhette. Minthogy a hordó méhek nem várják be a hólyagjukban történhető besűrítést, lerakás után felszedik a belmunkások és befejezik a sűrösödési folyamatot és elrakják a már fedelezett méz szomszédságában.

Ha a küllég 35°-on felül emelkedik; akkor természetes, hogy a méhek kipárolgása is gyorsabb; mert nemcsak az önfejtett melegükkel előidézett rendes párolgás történik, hanem magasabb fokú levegő által is. Ebben az esetben, természetes, hogy a mézsűrítési processzus is hamarabb foly le a méh testében, ha csakugyan az oly magas fokú melegben van mézgyűjtés. Hogy pedig a mézhólyag az emésztő szervezethez tartozik, mikép a madarak begye is: azt ez alkalommal is állítom és azért a mézet minden undorodás nélkül tökéletesen élvezhetőnek tartom. A száj a táplálék felvételére alkalmas valami, de már mirigyei által kiválasztott nedvek hatásánál fogva azonnal megindul a táplálékban az átváltozás, emésztési folyam, mely folytatódik a gyomor és tovább a belekben újabb meg újabb vegyi hatással bíró nedvek által. Vagy tán S. ur a beleknek azon képességét tartja csak emésztésnek, melynélfogva a feldolgozott, előkészített, azaz tökéletesen folyékonyvá vált tápnedvek felszívtnak? Ugy fogalomzavarban vagyunk, mert én az eledel előkészítését is az emésztési folyamhoz számítom. Már pedig határozottan mondhatjuk, hogy a bevett cledelékben azonnal megindul a vegyi folyam és előkészítés, és a különböző állatoknál igaz,

hogy különböző eltérésekkel, de a tápláléknak egy része már az előgyomorban táplálásra és felszívásra készen van; a további folyamatban, a tápláléknak vegyi összeköttetése szerint, a hozzájáruló oldó és vegyi folyamatokat előidéző savanyok szerint mind több, több lesz táplálásra alkalmas. Bizony a mézhólyagban is megindul ezen emésztési folyam és a mézhólyagban található mézet egyetlen vegyész se találhatja többé azonosnak a virág kelyhében található nektárral. Épen ezen előkészítés teszi a mézet oly könnyen táplálhatóvá. És bizonyosan a cukoroldatot nem adják a méhek előkészítetlen fiasításuknak, mint a melyeknek belső szervezeteik még nem alkalmas az előkészítésre, csak a felszívásra és az azután történő átváltoztatásra, és nem lehet feltételezni, hogy e végre a méhek napokig várjanak. S. ur a méz besűrítésére és inversiójára még a 3 napot is rendkívülinek találta. Én részemről soha sem tapasztaltam, hogy a szükségét szenvedő család a cukoroldatot napokig készítette volna elő a levegő segítségével s csak azután nyújtotta volna fiasításának, de igen, magához vétele után még az nap minden látszólagos rossz következmény nélkül. S. ur is elismeri, hogy a méz inversiója még a mézhólyagban megkezdődik és mégis a levegő hatásának kitéve, több nap alatt kívánja fejleszteni, esak-hogy ezen okkal is lehetetlennek nyilvánítsa a méz besűrítését a mézhólyagban. Mindaz, a mit a méhek fiasításuk táplálására az első időszakban nyújtanak, már előkészített, azaz bizonyos emésztési folyamaton átment tápanyag az utolsó parányig. Már pedig azt csak nem lehet tagadni, hogy az mézet is tartalmaz, még pedig invertált mézet. Ha pedig a méhek erre rövid időn képesek, a nyújtott segítség után azonnal, hogyan tudja tagadni a cukoroldat és a nektár inversiójának tökéletes befejezését a mézgyomorban? S hogyan tudja kimutatni a mézgyomor tehetetlenségét a víz felszívására? melynek következtében mézsűrülté válik. Hiszen ha S. ur nem talált boncztanilag semmit a mézgyomorban, a mi a méz invertálására és sűrítésére befolyjon, úgy a fiasítás táplálékának előkészítésére sem talált semmit, mégis ez gyorsan történik. Vagy tán ez utóbbiban csoda történik, de az előbbiben nem? Már pedig, ha a fiasításnak mézzel készült valamit nyújtanak táplálékul (a mi tagadhatlan), úgy ezt mindig a mézkészítés kell, hogy megelőzze. Ez pedig nagyon gyorsan megyen, mikor a szűkülő családnek

czukoroldatot adunk, szint ily gyorsan a behozott nektárral is; ha nem azon perczen, vagy tán még órában, de bizonyosan azon nap. Itt legyen szabad felelnem a szerkesztő urnak azon kérdésére, hogy miért adok tejjel elegyített czukoroldatot némely esetben a méheimnek. Közlött cikkemben említett kísérleten kívül ezt alkalmazom oly időszakban, midőn a méheim szükségét szenvednek, mert künn a szabadban sem mézet, sem virágpórt még nem találnak, vagy csak kis mértékben és tartalékmézem nincs etetésre; de teszem akkor is, mikor higitott mézet tudok adni, de virágpórt még nincs és az elraktározott már elfogyott; teszem azért, mert a fiasítás gyarapítására nagyon jónak találtam. De azt is tapasztaltam, hogy míg a közepes és erős családoknál kitünő, a néptelen kis családoknál hátrányos, különösen a tavaszi hűvös időben. És ezen tapasztalat is a méhek általi feldolgozás mellett bizonyít; mert felhordani csak felhordják, minthogy közvetlen az orruk előtt van, és többet hordanak föl, mint a mennyit első elhelyezésükből, rövid időn végkép feldolgozni tudnának és ott közvetlen a fészekben a fiasítás körül romlik meg, mely aztán vesztüket okozza, mert kiduzzadt potróval hullanak el. Oka a megromlásnak abban rejlik, hogy csekély népességük miatt, a fészekben a melegebb is csak erőltetett melegfejlesztéssel tartják fenn, az egyáltalán hiányos. Bizony csak az ily nyomorult családnál van megadva az alkalom, hogy a levegő telítés nélkül is áthuzódjék a kis családon! Itt már van alkalom, hogy a méz a levegő befolyásával is sűrűsödjék, de rossz következménnyel. A feldolgozás igenlassu folyamban halad elő a méh szervezetében, az alatt az első lerakásban a fiasítás körül megromlik a még tisztázatlan folyadék, a mely vesztüket okozza. Az erőteljes családok a mit felhordanak, fel is tudják dolgozni azonnal; mert munkaerőben, melegfejlesztésben szükségét nem szenvednek. De első lerakásban nem is vesztegel ott a méz a fészkek körül napokig mint a szegény családoknál. Hanem, ha az ember naponként bőven nyújtja abban a mértékben, a hogy feldolgozni tudják, de a fiasításra fel nem használhatják mind, ott találja a fészkek felett vagy a fészkek felső részén teljesen tisztázva és sűrű mézzé válva, minden következő nap, míg első lerakásában is megtalálja a fiasítás körül még tisztázatlan ugyanazon nap, a mikor felhordják. S. urnak teljesen osztom azon nézetét, hogy első felhordásában

lerakott tejes cukoroldatból a kemény családoknál a nagy melegben mint turó kiválik a tej, mit a méhek fiasításuk táplálására használnak fel, míg a felette szegény családoknál a középén kívül hiányzik azon meleg is, mely összevinné a tejet, azért később, mint megsavanyodottól, pusztulniok kell, ha kénytelenségből táplálkoznak vele. De S. urnak ezen nézete nem igazolhatja egyszersmind a méz süritését a levegő által, mert ott bennt a gőzzel telt melegben megturósodhatik a tejnek tehérnye anyaga, de nem válhatik ki a tejnek savó része és nem párologhat a víz épen a dús családok bő páratartalmu levegőjéért. Hát aztán a tejsavó hová lesz? Körülbelől S. ur szerint invertálódik a levegő által. . . .

S. ur közelebbi cikkét megelőzőleg a levegő általi mézsüritést bennt a kaptárban a folyton fokozódó melegtől tette mind lehetőbbé s midőn reá következő cikkemben felhozott természetani és élettani indokokból kénytelen volt hallgatólagosan beismerni, hogy a méhek által fejtett melegnek határa van és a mézsürités lehetősége a méhek által felmelegített légkörrel igen gyarló módon indokolható, még pedig azon nagynépü családoknál gyarlóbb módon, melyeknél tapasztalat szerint, a mézsürités és fedelezés a leggyorsabban történik, mert a népsokaság miatt felhalmozódott párat ott teszik kevésbbé lehetővé, utóbbi cikkében már a méhek kikerülésével akarja a szabad és olykor-olykor külső hőjében magasabb fokú levegőt felhasználni a méz süritésére. Én a kaptárban történhető légcseréről már cikkeztem nem mézsüritési, de más szempontból és más czim alatt, mind a »M. K.«-ben, mind a »M. M.«-ben, most ez alkalommal ujlag kénytelen vagyok tárgyalni mézsüritési szempontból is, de alkalomszerűleg nem tévesztve más méhészeti érdekeket is szem elől.

(Folytatása következik).

Csiki János.

Több anya egy méhesaládban.

A méhek államában elfogadott monarchicus kormányformában is vannak kivételes állapotok.

Régi, tapasztalati igazság, hogy ugyanegy családban két anya is rendelkezik és pedig, mind a két anya önállóan, nem is elkü-

lönített területen gyakorolja jogait s mindakettőt egyaránt szereti a népe és dédelgetik udvaronczaik.

Ez mindenesetre kivétel, de nem is ép oly ritka, mint a mi-lyennek némelyek képzelik.

Többen állítják, hogy a több anyaság csak *átmeneti* s két anya állandóan nem tartózkodik a kaptárban; mert a hatalomféltség miatt a két engesztelhetetlen ellenség egymás életére tör.

E miatt folyt sokáig a tollharcz a német lapokban és még most sincsenek megállapodva e vélemények.

A »Bienen-Vater« tanukkal bizonyítja, hogy a két anya békességesen elsétálgatott egymás mellett s mind a kettő végezte anyai és királynői kötelességét a nélkül, hogy valamelyiknek baja esett volna s huzamosabb ideig megültek együtt; tehát a hatalomnak cme megosztása nemcsak ideiglenes, nemcsak átmeneti. Sőt azt is bizonyítja Scholze Vilmos, hogy egy kasban *három anyát* látott.

Én is hivatkozhatom saját tapasztalatomra, hogy a két anyaság nemcsak *átmeneti*. Körülbelől két év előtt tettem látogatást *Gebhardt* Döme, most elhunyt jeles tagtársunk kolozsvári méhészetében. A tulajdonos, egy hatalmas Göndöcs-kaptár 30 keretet elfoglalt népét kasba helyezve: két termékeny anyát mutatott. Egyik a harmadik, vagy negyedik kereten volt, a másik majdnem az utolsó. Semmi kétségünk se lehetett az iránt, hogy mind a kettő termékeny. Arról kellett volna meggyőződni, hogy mennyi idősök az anyák? De természetesen csak az egyik anyáról adhatott felvilágosítást, a kaptár ajtaján függő palatábla, mely szerint két éves volt; tehát még nem vén. Annyi bizonyos, hogy mind a két anyának a szárnya kissé meg volt rongálódva, a miből ilyen esetben nem lehet a korra következtetni; mert a vetélytársak egymással összetűzéséből is származhatott.

A két anyát július első napjaiban láttam először, másodszor pedig az augusztusi rendezésnél. Tehát ez a körülmény is a mellett bizonyít, hogy a két anyaság csakugyan nem mindig átmeneti, rövid ideig tartó.

A tavaszi átvizsgáláskor már csak egy anya volt a kérdéses kaptárban és az elpusztultat ki is hordták a méhek, így a további vizsgálódás lehetetlen volt, de annyi bizonyos, hogy az életben

maradt anya még abban az évben kimerült, tehát, valószínűleg az idősebb maradt életben.

Jó volna, ha a t. méhésztársak e tárgy körüli tapasztalataikat is közölnék a »M. Közlöny« szerkesztőségével.

Juhos Márton.

A mülépekről.

Tán idő előtt beszélünk a mülépekről, mondhatja valaki; hisz csak most telettük el méheinket, sok idő telik el, míg új életre ébrednek.

De télen kell készülnie a méhésznek, hogy majd, annak idején helyesen, okszerűen végezhesse munkáját a méhesben s most az ideje gondolkozni azon is, hogy honnan szerezhesse be a méhész jövőre a mülép-szükségletét?

Naponta több és több a panasz, hogy a gyárakból rendelt mülépet vagy nem építik ki a méhek úgy, a mint kellene, vagy épen *kihordják*. Köztudatu tény, hogy a mülép-gyárak legnagyobb része — tisztelet a ritka kivételeknek — idegen anyaggal, főként ceresinnel vegyíti a viaszt. De némely gyár nyíltan árulja a hamisított viaszt s mint ilyet fölveszi árjegyzékébe! Sok méhész szándékosan rendel ilyet, mert olcsóbb; másik meg első minőségűt rendel s kap olyat, melyben 20—25% nem viasz.

És nem tekintve azt, hogy a fogyasztó közönség drága viasz árban hamisított viaszt vásárol; ennek az üzérkedésnek megvan az a veszedelmes következménye is, hdgy a méhész mintegy akaratlanul meghamisítja lépkészletét, mely egyidő mulva kiolvasztva piacra kerül s eladja, mint tiszta viaszt.

Ez a gazdaság a magyar viasztermelésnek, üzleti szempontból is megmérhetlen hátrányára van. Rontja a viasz hitelét is. Ezért evvel a rossz gazdasággal fel kell hagynunk.

Vagy csak teljesen megbízható helyről vásároljon mülépet, vagy készítsük azt magunk. Legbiztosabb az utóbbi.

Ebben az értelemben szólal föl a »B. Vater« is legutóbbi számában Jó lesz ezt a kérdést fontolóra venni. M. N.

K i m u -
az ország méhészetének 1894. évi őszi állapotáról, a kerületi mé-

A vármegye neve	A városok és községek száma, honnan az adatok befolytak	Hány méhcsalád volt 1894-ik év őszén a megyében, és pedig:		Mennyi méz (métermázsán-kint) termeltetett a megyében és pedig:	
		a) mozgószerkezetű keptárokban?	b) közönséges kőpükben?	1893-ik évben?	1894-ik évben?
Bács-Bodrog	121	8975	6803	880·3	543·4
Csongrád	17	1539	2397	124·1	176·2
Heves	106	1283	5369	162·6	104·4
Jász-Nagy-Kun-Szolnok	49	1966	4222	259·6	166·3
Krassó-Szörény	276	4422	14169	622·9	440·3
Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun	188	6310	10954	712·1	507·7
Temes	190	11786	8455	1106·4	580·9
Torontál	185	20603	5695	1820·9	974·3
összesen	1132	56884	58064	5688·9	3443·5
Baranya	288	1686	7969	400·47	436·08
Fehér	99	2069	4173	220·45	289·67
Győr	81	525	1877	210·73	151·35
Mosony	54	357	3570	260·01	194·23
Somogy	280	1517	10189	600·83	465·79
Sopron	185	1682	5547	317·51	361·80
Tolna	120	6481	6387	446·71	220·05
Vas	488	1616	13765	385·84	767·59
Veszprém	170	1190	5890	177·37	222·43
Zala	207	653	8016	240·33	586·86
összesen	1972	17776	67383	3260·25	3695·85
Árva	94	858	765	51·60	33·30
Bars	215	1194	4463	155·50	215·00
Esztergom	52	503	1654	129·50	106·00
Hont	186	1525	3500	197·30	238·60
Komárom	94	1431	4335	384·00	309·10
Liptó	122	761	2103	81·60	110·80
Nógrád	271	1134	8129	273·00	359·60
Nyitra	433	2497	9018	625·20	568·10
Pozsony	298	1931	9566	651·00	676·90
Trencsén	398	1433	5061	180·05	193·10
Turóc	95	1076	1126	60·40	63·90
Zólyom	132	2003	3147	127·00	207·20
összesen	2390	16346	53367	2616·15	3084·60

*) E kimutatást Kovács Antal m. felügyelő ur kimutatásából adjuk

tatás

hészeti vándortanítók által egybegyűjtött statisztikai adatok alapján.*)

Mennyi az összes méz értéke (métermázsáját 30 frttal számítva) és pedig :				Hány kilo viasz nyeretett és pedig :		Mennyi a viasznak értéke, kilogrammját 1 frttal számítva és pedig ?				Mennyi az 1894-ik évi összes méhtermékek értéke ?	
1893-ik évben ?		1894-ik évben ?		1893-ik évben ?	1894-ik évben ?	1893-ik évben ?		1894-ik évben ?		frt	kr
frt	kr	frt	kr			frt	kr	frt	kr		
26409	—	16302	—	5685	6696	5685	—	6696	—	22998	—
3723	—	5286	—	709	807	709	—	807	—	6093	—
4878	—	3132	—	2665	2195	2665	—	2195	—	5327	—
7788	—	4989	—	2732	1994	2732	—	1994	—	6983	—
18687	—	13209	—	10494	7339	10494	—	7339	—	20548	—
21363	—	15231	—	7340	4981	7340	—	4981	—	20212	—
33192	—	15927	—	6024	4100	6024	—	4400	—	20327	—
54627	—	29229	—	5529	3413	5529	—	3413	—	32642	—
170667	—	103305	—	31198	21825	41198	—	31825	—	135130	—
12014	10	13082	40	1348	2039 25	1348	—	2039 25	—	15121	65
6613	50	8690	10	603	1735 44	603	—	1735 44	—	10425	54
6321	90	4540	50	320	612 00	320	—	612	—	5152	50
7800	30	5826	90	721	997 00	721	—	997	—	6823	90
18024	90	13973	70	1442	1740 50	1442	—	1740 50	—	15714	20
9525	30	10854	—	1137	1807 50	1137	—	1807 50	—	12661	50
13401	30	6601	50	1563	2122 50	1563	—	2122 50	—	8724	—
11575	20	23027	70	1186	2641 14	1186	—	2641 14	—	25668	84
5321	10	6672	90	595	2126 19	595	—	2126 19	—	8799	09
7209	90	17605	80	1095	2003 25	1095	—	2003 25	—	19609	05
97807	50	110875	50	10010	17824 77	10010	—	17824 77	—	128700	27
1548	—	999	—	345	153	345	—	153	—	1152	—
4665	—	6540	—	1034	530	1034	—	530	—	7070	—
3885	—	3180	—	379	237	379	—	237	—	3417	—
5919	—	7158	—	953	468	953	—	468	—	7626	—
11520	—	9273	—	1287	932	1287	—	932	—	10205	—
2448	—	3324	—	538	288	538	—	288	—	3612	—
8190	—	10788	—	1785	912	1785	—	912	—	11710	—
18756	—	17043	—	2071	2253	2071	—	2253	—	19296	—
19530	—	20307	—	2393	2258	2393	—	2258	—	22565	—
5401	50	5793	—	1217	622	1217	—	622	—	6415	—
1812	—	1917	—	396	222	396	—	222	—	2139	—
3810	—	6216	—	841	493	841	—	493	—	6709	—
87484	50	92538	—	13242	9368	13242	—	9365	—	101906	—

kivonatossan.

Szerk.

A vármegye neve	A városok és községek száma, honnan az adatok befolytak	Hány méhcsalád volt 1894-ik év őszén a megyében, és pedig:		Mennyi méz (métermázssán-kint) termeltetett a megyében és pedig:	
		a) mozgószerkezeti kaptárokban?	b) közönséges köpükben?	1893-ik évben?	1894-ik évben?
Abauj-Torna	274	419	7128	101.5	224.50
Bereg	206	177	4372	255.9	271.13
Borsód	179	1688	6125	276.4	236.07
Gömör és Kis-Hont	274	629	7455	191.6	253.25
Mármaros	157	966	165.9	756.9	736.66
Sáros	373	233	4700	277.2	221.58
Szepes	218	2290	6054	283.7	309.21
Ugocsa	71	183	2286	110.6	169.55
Ung	210	212	4377	—	207.64
Zemplén	438	1319	8862	192.3	224.54
összesen	2400	8116	67868	2446.1	2854.13
Arad	164	3734	4857	333.33	247.9
Békés	27	1972	1694	380.50	161.6
Bihar	499	1798	12891	570.65	571.01
Csanád	26	2883	1230	324.89	117.5
Hajdu	19	1233	2692	335.79	138.1
Szabolcs	137	1082	7697	274.19	436.56
Szatmár	315	1935	13527	571.57	752.15
Szilágy	243	627	6540	264.08	246.06
összesen	1430	15294	51128	3055.00	2670.88
Alsó-Fehér	177	1119	8156	342.20	330.50
Besztercze-Naszód	91	925	7133	265.00	459.60
Brassó	25	5077	1654	344.00	394.70
Csik	65	2322	5737	225.60	215.30
Fogaras	80	501	3991	177.00	120.40
Hunyad	350	1322	11089	507.10	337.70
Háromszék	106	1545	4608	253.90	148.50
Kolozs	224	2246	10192	420.50	329.50
Kis-Küküllő	112	524	5001	146.60	139.20
Maros-Torda	204	782	7027	294.30	325.40
Nagy-Küküllő	117	1417	8398	398.60	299.40
Szeben	76	1366	4947	181.00	133.50
Szolnok-Doboka	305	1033	13050	669.10	610.70
Torda-Aranyos	136	1106	8627	363.10	341.70
Udvarhely	130	1350	6173	347.00	262.00
összesen	2198	22635	106086	4934.40	4421.10
Főösszeg	11522	137051	403596	22300.80	20170.06

Mennyi az összes méz értéke (métermázsáját 30 frttal számítva) és pedig:				Hány kilo viasz nyeretett és pedig:		Mennyi a viasznak értéke, kilogrammját 1 frttal számítva és pedig?				Mennyi az 1894-ik évi összes méhtermékek értéke?	
1893-ik évben?		1894-ik évben?		1893-ik évben?	1894-ik évben?	1893-ik évben?		1894-ik évben?		Mennyi az 1894-ik évi összes méhtermékek értéke?	
frt	kl	frt	kr	1893-ik évben?	1894-ik évben?	frt	kr	frt	kl	frt	kr
3045	—	6735	—	1001	2937 05	1001	—	2937	05	9672	05
7677	—	8133	90	743	1560 00	743	—	1560	—	9693	90
8292	—	7082	10	2485	2926 05	2485	—	2926	05	10008	15
5748	—	7597	50	3102	4080 00	3102	—	4080	—	11677	50
22707	—	22099	80	5146	8162 00	5146	—	8162	—	30261	80
8316	—	6647	40	1689	2307 80	1689	—	2307	80	8955	20
8511	—	9276	30	1874	3338 05	1874	—	3338	05	12614	35
3318	—	5086	50	678	1212 00	678	—	1212	—	6298	50
—	—	6229	20	—	1231 00	—	—	1231	—	7450	20
5769	—	6736	20	2260	5232 00	2260	—	5232	—	11968	20
73383	—	85623	90	18978	32985 95	18978	—	32985	95	118609	85
9999	90	7437	—	2355	2351 00	2355	—	2351	—	9788	—
11415	—	4848	—	2321	1615 00	2321	—	1615	—	6463	—
17119	50	17130	30	1873 50	5051 00	1873	50	5051	—	22181	30
9746	70	3525	—	1764	750 00	1764	—	750	—	4275	—
10073	70	4143	—	609	1153 00	609	—	1153	—	5296	—
8225	70	13096	80	885	1224 50	885	—	1224	50	14321	30
17147	10	22564	50	2867	3976 50	2867	—	3976	50	26541	—
7922	40	7381	80	1101	1560 00	1101	—	1560	—	8941	80
91650	—	80126	40	13775 50	17681 00	13775	50	17681	—	97807	40
10266	—	9105	—	2889	5054	2889	—	5054	—	14159	—
7950	—	13788	—	2325	4310	2325	—	4310	—	18098	—
10320	—	11841	—	2467	2841	2467	—	2841	—	14682	—
6768	—	6459	—	1778	2516	1778	—	2516	—	8975	—
5310	—	3612	—	1316	1671	1316	—	1671	—	5283	—
15213	—	10131	—	3374	6806	3374	—	6806	—	16937	—
7617	—	4455	—	1208	1900	1208	—	1900	—	6355	—
12615	—	9885	—	2225	2783	2225	—	2783	—	12668	—
4398	—	4176	—	841	900	844	—	900	—	5076	—
8829	—	9762	—	1704	5255	1704	—	3255	—	13017	—
11940	—	8982	—	1968	3016	1968	—	3016	—	11998	—
5430	—	4005	—	120283	7869	120283	—	7869	—	11874	—
20073	—	18321	—	2843	7030	2843	—	7030	—	25351	—
10893	—	10251	—	2039	4990	2039	—	4990	—	15241	—
10410	—	7860	—	2277	1873	2277	—	1873	—	9733	—
148032	—	132633	—	149540	56814	149540	—	56814	—	189447	—
669024	—	605101	80	246743 50	166498 72	246743	50	166498	72	771600	52

Vegyesek.

— *A tagsági díj hátralékok.* Még mindig vannak, a kik hátralékos tagsági díjaikat nem fizették be. E helyen is hivatkozunk választmányunk mult ülése határozatára. Kérjük annak figyelembevételét. Azoknak, a kik december végéig nem fizetik be tagsági díjaikat, a lap további küldését beszüntetjük; a tagsági díj fizetés kötelezettség azonban az irt időig fennáll s azok felhajtása iránt egyletünk az alapszabályok értelmében eljár. Lehetetlen, hogy egy egyesület a tagsági díjak pontos fizetése nélkül feladatának megfelelhessen. Akkor, midőn az egyesület ügyeinek intézői akkora munka és egyéb áldozatot hoznak a közös czél érdekében: méltán elvárhatjuk, hogy a zászlónk alá sorakozottak, kötelezettségeik pontos teljesítésével szintén hozzájáruljanak az amugy is csekély áldozatot.

— *Lapunk hirdetései.* Hirdetési rovatunkat ajánljuk a t. tagok és más érdekeltek figyelmébe. Lapunk czimrovatában olvashatók a kedvezmények, melyekben az egyesületi tagok részesülnek. Választmányunk határozatából figyelmeztetjük a t. hirdetőket, hogy a rendes hirdetési díjak *előre* beküldendők, az *apró hirdetési rovatba* szánt hirdetések után pedig, a nem tag, az egész hirdetés árát, a tag pedig a 2 soron (ennyi ingyen megy) túl terjedő hirdetés utáni díjat bélyegben megküldheti, vagy a mennyiben többször kíván hirdetni, előre pénzben fizesse be. Minden pénzküldemény egyesületünk pénztárnokához, *Biró Gyulához* intézendő Kolozsvár (Trencsintér 13. sz.)

— *A téli felolvasó estélyezést* e hó 16-án fogja megkezdeni egyesületünk. Az első szabad előadást *Wieder József* főtitkár fogja tartani. Egyesületünk többeket felkért előadásra, így az idéni estélyeink is változatosak és tartalmasak lesznek.

— *A milleniumi kiállítás* méhészeti osztályába történt bejelentésekre vonatkozólag több helyről tudakozódtak elnökségünknel a felküldés határideje, csomagolás stb. tárgyban. Értesítjük az illetőket e helyütt is, hogy a további teendőkről annak idejében tudósítani fogjuk a bejelentőket s minden megkeresésre lehetőségig külön levélben fog válaszolni a rendező-bizottság.

— *Diszkötésű példányok a Sötér Kálmán „Méh és világa“ czimű munkájából.* Többen rendeltek diszkötésű példányokat, mint a meny-

nyire előre számítottunk. Ezért egy kis türelmet kér a kiadó bizottság, míg az utánrendelés elkészül. E hó első hetében valamennyi megrendelt példány szét lesz küldve.

— **Élőállatkiállítás a milleniumi kiállításon.** A földmivelésügyi ministerium 1896-iki kiállítási irodából vett értesülésünk szerint az élőállat-kiállítások rendező-bizottsága a kiállítások sorrendjét, a gazdák közönség kívánságához képest, véglegesen a következőleg állapította meg: Első (használati) lókiállítás május 5—12-ig. Hizott szarvasmarha és juhkiállítás (tenyész és hizott juhek) május 15—20-ig. Tenyészszarvasmarha-kiállítás május 24—31-ig. Második (tenyész) lókiállítás (díjlovaglás, hajtás és fogatok bemutatása) június 5—12-ig. Méhkiállítás augusztus 20—31-ig. Tenyész- és hizott sertések kiállítása szeptember 1—8-ig. Baromfi és ebkiállítás szeptember 14—22-ig. Ennek folytán a második (tenyész) lókiállításra vonatkozó bejelentések utolsó határnapja 1896. évi márczius hó 31-ére tüzetett ki.

— **A lépek beszósása a molyok ellen.** Lapunk közlése nyomán több helybeli méhészkísérletet tett az üres lépek beszósásával, a molyok elleni védekezés céljából. A mint értesülünk, a kísérlet bevált s így, a kénezés helyett lehet ajánlani a sokkal egyszerűbb és mégis célravezető beszósást. Tömör sóoldatban kell megáztatni az üres lépeket. Tavasszal, mielőtt a méhekhez behelyezzük, előbb ki kell mosni és megszáritni.

— **Egy hasznos könyv** jelent meg, most már harmadik kiadásban Strassburgban, czime: »Die Chemie des Honigs«, írta Dr. *Haenle* Oszkár. Szerző a méz vegyvizsgálatát ösmerteti munkájában s utasításokat ad, miként lehet a glykose, nyers cukorról sat. hamisított mézet vegyi vizsgálat útján felösmerni. Kívánatos, hogy minél szélesebb körben terjedjen e hasznos munka.

— **A viasz színe.** A »D. B. Freund.« legutóbbi füzetében a következő eljárást ajánlja, a viaszolvasztás körül, hogy a kiolvasztandó viasz ne veszítse el szép színét: a viaszot lágy, vagy esővizben olvasszuk s figyelemmel legyünk arra, hogy rozsdás érczedényt ne használjunk s egyáltalában rozsdás érczczel ne jöjjön érintkezésbe az olvadt viasz. A sok hímport tartalmazó lépeket lehetőségig ki kell válogatni s azokat olvasszuk külön meg. Az erősen poros lépeket előbb mossuk meg. A tolyó viaszot hagyjuk lehető lassan

kihűlni, hogy időt engedjünk a salak leülepedésére. Hogy a kiolvasztott viaszt lehetőleg megtisztíthassuk, azt olvasszuk föl bő, lágy vízben, a melybe előbb egy kevés kénsavat (vitriol) öntöttünk s azután hagyjuk lassan kihűlni. Az alj-üledéket vakarjuk le a viaszról, (A barnás színi, szemcsés üledéket). A kénsavat következő arányban kell a viaszhoz adni: 10 rész vízhez 2—3 rész és arra ügyelettel legyünk, hogy vékony folyásban öntsük a vízbe a kénsavat és soha a vizet a kénsavba; mert a kénsav a vízzel robbanásszerűleg egyesül, szétfecsenhet s a testet, ruhát összeégetheti. Sok kénsav káros lehet, mert a viasz a savanyt fölviheti. Valahányszor viaszt olvasztunk, mindig vízben olvasszuk, nehogy a viasz megpergелődjék.

— *A méhek téli tisztulási kiröpülésökről.* Ugy nyilatkozik *Hemann* (»D. B. Fr.«) hogy nem tanácsos a méheket télen, mesterséges melegítéssel ösztönözni a tisztulási kiröpülésre. Ha a család rendben van, t. i. ha el van látva elegendő élelemmel: márczius közepéig kitarthatják kiröpülés nélkül. Egy idő előtt kieroszakolt tisztulási kiröpülés, alacsony hőnél, nagy méhvesztést okozhat; vagy az anya időelőtti petézését; már pedig mind a kettőt kerülnie kell az okszerűen méhészkedőnek. Ha a méhek egészségtelen, vérhast okozó mézzei voltak eltelelve, mint a pohánkaméz némely vidéken, ott szükséges a maga idejében egy kiröpülés, ajánlatosabb azonban, hogy a vérhast cukor-szirup őszi beadással előzzük meg. Nem kell azonban feledni a régi, tapasztalt méhészek mondását: »míg hó takarja a földet, nem kell kibocsátani a méheket.«

— „*Hazánkban és távolban széttekintő méhész*“ czimen havi közlöny indult meg szept. 15-től kezdve. Szerkesztője *Gallovich* István községitanító. A »programm« szerint sajnálattal tapasztalja a szerkesztő, hogy »hazánkban a méhészeti irodalom még nem oly gazdag, mint kívánni lehet.« Ezen a nagy bajon szándékozik *Gallovich* segíteni. Gratulálni fogunk, ha ezt a különben szép programmot beváltja. A lap évi előfizetési ára 2 frt.

— *Ritka magas méz-ár.* Az »Oest. Ung. B. Ztg.« írja, hogy Ischl-ben 3 frtot érte el a méz ára kilogrammonként. Nagyobb vételnél 10 százalékkal alább kelt. Ezt az árat csak olyan közönség adhatja meg, mely a méz minőségét tekinti és nem az árat.

— **Méz- és viasztermelés mennyisége Európában.** A viasztermelés mennyisége Európában évenként 15.000 tonna, 27.000.000 márk értékben. Az évi méztertermelés körülbelül 80.000 tonna, 4.400.000 frt értékben. Egyes európai államok termelése következő: Németország 1.910.000 méhkas 20.000 tonna méz; Spanyolország 1.690.000 méhkas 19.000 t. méz; Osztrák-Magyarország 1.550.000 méhkas, 18.000 t. méz; Franciaország 950.000 méhkas, 10.000 t. méz; Hollandia 240.000 méhkas, 2500 t. méz; Belgium 200.000 méhkas, 2000 t. méz; Görögország 30.000 méhkas, 1400 t. méz; Oroszország 110.000 méhkas, 900 t. méz; Dánia 90.000 méhkas 900 t. méz. (»Oest. Ung. B. Ztg.«)

— **Ismét orvosság a méhszurás ellen.** A szaklapok gondoskodnak néha, hogy a kezdőket »biztos« szerekkel bátorítsák a méhekkel való foglalkozásra. Legujabban a »O. Ö. B. Ztg.« ajánlja a méhszurás ellen a nikotint, mint ellenmérget. Persze, ezt legkönnyebben a méhész pipaszára, vagy maga a pipa szolgáltatja. Ha nincs improvizált nikotin, jó a *nyál* is, de a szurás után tüstént kell alkalmazni, akár ehhez, akár ahhoz folyamodunk. Ha több méh szurt meg, jó szolgálatot tesz a chinin. Mindenekelőtt pedig első teendő, hogy a fulánkot távolítsuk el s a szurás helyét ujjunk begyével nyomkodjuk meg, ekként a mérgeg egy részét eltávolítjuk.

— **Ensalyptus méz.** Köhögés ellen ajánlja a »Deutsche M. und Handerbuch« mint biztos szert. Nem írja azonban, hogy honnan kerül ez az orvosság.

— **Tagsági díjakat** tárgyhalmaz miatt lapunk következő számában fogjuk nyugtázni.

A szerkesztő postája.

K. D. urnak Szászváros. A kérdezett anyagok olvadási pontja a következő: A tiszta sárga viasz 62. C.; a fehér viasz: 99, a japáni viasz 40—45, myrtusz-viasz 43, pálma-viasz 100, a ceresin 85—90, marha-faggyu 37, ürü-faggyu 47—50. A hamisítás kitünik tehát az olvadási pontnál mutatkozó különbzetekből is. — **K. E.** ur Szathmár.

Egyesületünk az alapszabályszerinti kisorsolását még nem tarthatta meg, közbejött akadályok miatt, — de ebben az évben is meg fogja tartani, s eredményét lapunkban közölni fogjuk. — **U. N.** ur Kecskemét. A *Sötér »Méh és Világa«* című munkája első részének ára 3 frt; a felülfizetett 58 kr a csomagolás, postai szállítás és ajánlati díj. — **U. N.** ur Szováth. Nemcsak hogy ártalmára nincs a mézbornak, ha szőlő-törköly, vagy borseprőre öntjük, de figyelmébe kell ajánlanunk, hogy vegyítés után többé nem lesz adómentes és pedig a *műborokra* megállapított tarifa szerint fog megadóztatni. A fogyasztási adóbérlőség-nél mindenképen be kell jelenteni. — **K. I.** ur Ungvár. Véleményünk szerint nem lehet általános szabályt felállítani arra, hogy a röplyukat mennyire szűkítsük télire. Minél erősebb a család: annál nagyobb légcserére van szükség; tehát annál nagyobb lehet a röpnilyás. Gyenge családoknál elég akkora nyílás, melyen egyetlen méh kifér. Az erős családoknál 2—3 centimeterre lehet növelni. Az is szabály, hogy többet árt a léghiány, mint az esetleges nagyobb légcseré. — **„Utasítás méhek betelelésére.“** Egy részét már adtuk lapunk múlt számában; más részét nem közölhetjük. Ugyan hogyan adhatnánk a méhészeknek olyan tanácsot, hogy a *szalma*, vagy *széna* párnákat toljuk az *épitményig*? Semmi sem bizonyosabb, mint, hogy azok a párnák átnedvesednek s alaposan *megpenészednek* s így, szántszándékkal rontjuk meg a szegény méhek levegőjét. Ez eszme különben nem új, de jó lesz csak visszamaszarmaztatni német eredetéhez. Már többször ajánlottunk sokkal jobb anyagot az elteleléshez; miért importáljunk mindent kívülről, még ha rossz is; — **P. Ó.** ur Csővár. Intézkedtünk. Valamelyik postán csonkított meg. — **B. L.** ur Komárom. Kivánságra ismét elküldöttük. Évi tagsági díj 2 frt, azért a lapot is adjuk. — **N. B.** ur Kaposvár. Áttettük a pénztárnokhoz, onnan az értesítést megkapja. — **P. I.** ur Béga-Szentgyörgy. Kivánságának készséggel tettünk eleget. Hányszor menjen? — **B. Z.** ur Vaján. Sötér munkáját elküldöttük, a többi is rendben van.